

AZ ÁLLAM MI VAGYUNK

Irta: LŐRINC PÉTER

Igy mondta Kishegyes és Bácska-Topola között valahol a vonaton egy magyar asszony. Így: Az állam mi vagyunk. Helyesen mondta. Jól mondta. Mert az állam csakugyan mi vagyunk. Mi — a nép. Mi — az összesség. Mi — a nemrég még kiközösítették. A megaláztak, kisémmizettek. A nép. A leghatalmasabb. Aki mindig is alapja volt mindennek. Az államnak is. És aki mégsem volt az állam. Sőt. Aki fölé borult az állam. Annnyira, hogy lélekzetvéteit sem engedett. Az óriásnak. Az elnyomottnak. Kizsákmányoltnak. Óriásnak, a népnek. Pedig mindig is tudta, sejtette, hogy csak ő, egyedül ő érdemli meg a hatalmat. Az életet. Jólétet. Az államot. Már régés-régi, ősrégi mesezajlások óta. Már akkor és mindig és mindmáig így szólt a mese. Úgy és csakúgy, hogy a szegény ember három fia közül a legkisebb, a legeslegkisebb, a nép az, aki megérdemli az országot. Aki meg is szerzi azt. Egyedül, önmagában. Rátermettségével. Eszével, fölényével. Igazságos harcával. Sárkánylebiró küzdelmével. Boszorkánylebiró harcával. Csukának vagy tündérnek, népbarátnak, igazságos hatalmasnak, népi erőnek, önmagának, segítségével, Messze maga mögött hagyva minden »elsőszüllöttet« és minden »második« fiút is: hűbérest nemest és polgári burzsoát egyaránt.

Mindez így van. Mindez így volt. De hogy a topolyai asszony, a vonat-vitatkozó kedves asszony is már tudatosan így tudja-látja, annak mégis csak nagy sora lehet, annak mégis csak nagy sora van.

Mert ugyan gondolhatta-e a bundás »elsőszüllött«, hogy most az egyszer az asszony, a harmadik, a vakarcs, a nép, megszólal és egy szavával fölibekerül és fölénybe kerül? Ludas Matyi mindig is észbeli fölényével győzött és így győzött Till Eulonspiegel is, akár Éró is meg a Naszreddin Hodzsa is és mind a Ludas Matyik, a népi jelképek. De hogy ez így, testi szemünk előtt, máról-holnapra megvalósul és úgy »ésszel mint erővel« fölibe kerül »a harmadik« asszony az »elsőszüllött« bundás úrnak, hát azt csakugyan nehéz felérni ésszel — egy bundás észével.

Mert az állam csakugyan mi vagyunk.

Ezt a nép mindig is érezte. Habár nem is volt így mindig. Habár ellenségnek is éreztük az államot. Mert az is volt. Mi voltunk és mégsem mi voltunk. Más volt az állam. Valahogy úgy éreztük, miénk kell legyen, de megloptak bennünket benne, vele és általa. És meggyűlöl-tük. Nagyon gyűlöl-tük az államot. És féltünk tőle. Főleg féltünk tőle. Mert csak rosszat várhattunk tőle. A más államától, ami miénknek hazudja magát, pedig azért is jött, hogy fölibénk kerüljön. Megloptak bennünket és ha valaki — egyén, vagy valaki — egész osztály vissza akarta lopni az ellopottat, elénk terpeszkedett az állam, csendőr formájában, rendőr formájában, börtön képében, bíróság képében, adó képében amit ellenünk használtak fe és — odakiáltotta: eddig és ne tovább! Csak az én testemen át lophatod vissza magadnak a napot! Amit mi pedig nem is éreztünk lopásnak. Mert a miénket akartuk vissza. A tolvajtól. De miránk kiáltotta az állam mégis a tolvajt! A fogd-meget!

Nem szerettük. Gyűlöl-tük. És féltünk tőle. Vele ijesztette az anya a gyermekét. A csendőrrrel! Mert a csendőr volt az állam. A csendőr. Meg a finác. És az erdőőr, mezőőr, fegyőr, börtönőr, hóhér. A kamat és a paragrafus. Ami a vérünket szívta.

Ha csak lehetett: kárt okoztunk neki. Ha csak lehetett — rászéd-tük, ahol értük. Ha csak lehetett — megloptuk. Ellenségünk volt. Ellen-

ségünk hatalmi szerve. Ha sztrájkoltunk, — ő volt a sztrájk törő és a provokátor. Ha felvonultunk ő volt a sortűz és a tömlőc. Ő volt az, aki a kis visszaszerzőket hüvösre tette és a nagy szerzőknek odanyújtotta a népét.

Mindig és mindenkor. Emlékezzünk csak XIV Lajosra. Hiszen ő mondta, hogy: Az állam én vagyok! Nem mondott igazat. Ő is volt. De az uralkodó osztály megbízásából volt az. És ő volt az, aki mesteri fölényrel kezelte az államkölcseknök finom műszerét. Mi is volt az államkölcseknök XIV. Lajosok kezében! Az állam felvette a pénzt a bankártól, az egyestől. Azután fizette a kamatokat és esetleg visszafizette, törlesztette a tőkét magát is. Kinek a pénzből törlesztett az állam? No, de természetesen: ebben az esetben az állam a — nép volt. A bankár adta a kölcsönt és az ő zsebébe került a kamat és tőketörlesztés. Aki semmit sem látott a kölcsönből — az a nép volt. De ő fizette a kamatokat, ő törlesztette a tőkét. Az adóból, a vámból, az annyi sok cimletből.

Amit csak a nép fizetett. Mert a nemes, mert a pap természetesen mindezt nem fizette. »*Mi úgy tanultunk őseinktől, mondták az akkori uralkodó osztály tagjai, hogy a nemesek katonáskodással, a papok imádjukkal, a nép pedig munkájával és pénzével adózik.*« Így volt. De így van ma is, ahol nem történtek változások. Így van többek között, mondjuk, Amerikában is. Hogy is volt csak a háború alatt, alig egy-két éve? Megkérte szépen az államot a nagytőkés: Építs fel egynéhány gyárat részemre. Háború van, fontos a minél nagyobb tömegtermelés, építs gyárat. Az állam felépítette a gyárat és átadta a termelés és hasznélvezés céljára a nagytőkésnek. Kinek a pénzén, honnan emelte az állam a gyárat? Az adókból, a vámokból, a mindenféle címen befolyó népi eszközökből. És a felépített gyárat, aranytálcán nyújtotta oda a gyárosoknak, Termeljetek, gazdagodjatok! És fizessetek minél kevesebbet vissza — bér formájában — a népnek. Adjátok jó — drágán az árút, hogy a nép ne jusson hozzá.

Az állam mióta csak megszületett, világra-termett, mindig az uralkodó osztály hatalmi szerve volt a nép elnyomására. A bundások állama volt az állam és mindig a kisemberek és nők ellen irányult. Ő, hogy megijedtek az asszonyok a bundás urak egy szavára! Tulajdonképpen mi is történt? Amit a bundás elsöszülött még mindig nem tud megérteni. Hogy még mindig nem ocsúdott fel?! Egyszerű helycsere? Vagy valami sokkal, roppantul nagyobb, fontosabb világrengetőbb történt?! Hiszen helycsere is történt már a történelem folyamán jó egynéhányszor. Jött egy új osztály és leváltotta a régit. Átvette az államot is persze. A rab-szolgotartótól átvette az államot a hűbérúr, ettől meg a bundás jópolgár. Más osztály került az élre. De a nép továbbra is kirekesztett volt. És most? Világrengetően nagyobb dolog történt. A nép vette át a hatalmat. Átvette az államot, amiről mindig azt hazudták neki, hogy ő az már is, solhase törekedjék hát arra, hogy átvegye. Felesleges erőfeszítés! Nem tartotta feleslegesnek. Harcolt érte évszázadok, évezredek óta. És ma itt — sikerült. Győzött. Átalakította az államot. Magáévá tette. Az állam mi vagyunk! Mi mindannyian. Apraja-nagyja. Férfia-nője. Munkása-parasztja. kismestere-kiskereskedője, értelmiségije. Minden becsületes emberé. Csak épen a bundás üzérkedőket zártuk ki belőle. A tolvajokat. A népmegrablókat. Akik még ma is a régen oly jól jövedelmező mesterséget akarnák folytatni. Akik ma is ámítani akarnák még a népet. Mert nem tudják elhinni, hogy minden megváltozott. Hogy ami ezer éveken át »igaz« volt, az ma már jogilag is — nem csupán a valóságban — hazugság!

Nehéz is ezt elhinni. Különösen azok részéről, akiket ez a valóság nem elégt ki. A néhány »elszülött« részéről. Mi, milliónyi többiek, egyre könnyebben hisszük el a valóságot. Mert megtapintható, kézzelfogható.

Egyre kevesebben vannak, akik még nem eszméltek fel, akik még nem tudják elhinni a rettentő horderejű valóságot. Lehetséges, hogy éppen a mi időkben, a mi szemünk láttára történik meg a világtörténelem legnagyobb változása?! Lassan-lassan mindannyian fölébredünk. Megcsipkedjük karunkat, érezzük, hogy fáj: szóval ébren vagyunk. Nem az ezeréves álm folytatásáról, továbbálmodásáról van szó: Valóság mindez! Megjött a mesebeli herceg. Csipkerózsika felébredt. Örök életre, boldogságra.

A topolyai asszony már hiszi, tudja a nagy igazságot:

— *Az állam mi vagyunk!*

CSÉPE IMRE:

ÜLDÖZ AZ ÖSÜNK

Mint szilaj paraszt-bika futunk a tegnaptól a mába,
Új legelők virágos illata hív,
s megindulunk azős csordából kiválva.

Játékos kedvvel cikázunk előre,
nyomunkban az ispán-tegnapok pulija csahol,
végtelen mezőkön a napba nézünk,
s világot szarvunkra-vevő az erőnk.

Utánunk öregapánk emléke lohol
Visszatérítő gulyás akarattal.
Pipás, bagós, mokány ösünk
estoráva! nyomunkba durrog.

Hosszúra nyúló éjszakákon kerget
a vén keményfejű pásztor:
álmunkba nyúl alakja, ahogy szalad utánunk
szürtyögő, bűdös, pipával.
Gatyája lebben, bocskora csusszan,
már éppen, hogy csak el nem ér.
Meg-megbotlik az új buckákön,
ahogy kötekszik utánunk szegény.

Megállj! — kiabál ránk — Ti döglénivalók!
S pipája mellől nagyot köp felénk.
Azt hiszitek, máshol jobb a legelő?
Visszajönnétek ti még!

Pipáját zápfogára tolvá álmunkba durrant egy nagyot,
s aztán visszalebben a múltba,
hol várják zsiros, buta pásztorok.

Mint szilaj paraszt-bika
új viadalokra-edzett akarattal rontunk előre,
elhagyva az ösdi legelőt,
mert jobbnak és szebbnek csábít illata.